

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 4. An possit dari compositum, cui naturaliter duplex forma contingat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

tutum non est, quia sequeretur in morte Christi Verbum reliquisse aliquam partem essentiali Christi, cui principaliter primo & perse fuerat unitum. Si dicatur permanisse separatam miraculum inaudum fingitur, scilicet materialis formam absque subiecto fuisse conferuatam, & in re gravissima absque fundamento contra sententiam Patrum, dicitur duas Christi animas in triduo esse separatas. Hanc multiplicitem animarum in Christo esse contra Patrum sententiam, & sensum Ecclesie constabit ex testimoniis quae iam subiicio. S. Augustinus lib. 83. quaestionum, inter contra Apollinarem ipsum asserentem Verbum assumpsisse animam sensitivam sine naturali dixisse re ipsa Verbum assumpsisse quandam buellam: ergo sensit animam sensitivam distinctam a rationali simul cum materia bellam constituit: ergo ex mente Augustini non potest anima rationalis cum alia sensitiva distincta bellam constituite, hominem constituit, quia ex bellam, & rationali anima non potest constitui totum simpliciter & perse: quod est homo. Vltimo constat hac veritate ex Synodo Constantinopolitana IV. can. 11. ubi sic scribitur: *Apparet quidam in tantum impietatis venisse, ut homines duas animas habere dogmatizent: talis igitur impietatis inmentores, & similia sapientes, cum vetus, & novum Testamentum, omnesque Patres unam animam rationalem hominem habere assererent, sancta & vniuersalis Synodus anathematizat.* Et in lib. de Ecclesiasticis dogmatibus, eadem veritas iam ut dogma Catholicum traditur, verbis adeo expressis, ut nullam possint pati interpretatione de duabus animis rationalibus, sic habentur cap. 5. *Neque duas animas esse dicimus in uno homine sicut Iacobus & alij Sanctorum scribunt: unam animalem, quo animetur corpus, & immixta sit sanguini, & alteram spirituales, quae rationem ministret, sed dicimus unam esse, eamque animam in homine, quae & corpus sua societate vivificet, & semetipsam sua ratione disponat.* Non aliis clarioribus verbis poterat singularitas animae in homine exprimi.

Obiicit Ocham: Caro concupiscit aduersum spiritum, & spiritus aduersum carnem: ergo est diuersa anima, quae elicit operationes carnis ab illa, quae elicit operationes spiritus. Si haec diuersitas operationum diuersa argueret principia, sufficeret diuersas potentias constituit radicatas in eadem anima, sine animarum multiplicitate. Nego has operationes diuersas arguere diuersa principia vitalia, & affirmo has diuersas concupiscentias oriri ab eadem anima. Concupiscentia carnis seu actus appetitus sensitui, qui feruntur in obiecta delectabilia, quae ut plurimum sunt contra rectam rationem, nascuntur ab anima inclinata ad illum per sensationem externam, quae percipit obiectum delectabile, quod primo tetigit sensus externus, quo allicitur appetitus, & illi blanditur sensus internus, ut in illud obiectum feratur. Eademque anima praeventa cognitione spirituali, & auxiliis diuinae gratiae fertur appetitu rationali, in obiecta rationi conformia, quae ut plurimum sunt opposita illis, in quae ferebatur sensitivus appetitus ex vi sensationum, quae delectabilitatem obiecti proponebant. Insuper hos motus appetitus sensitui, & rationalis provenire ab eodem principio probatur, quia si in obiecta diuersa ferantur, alter ab altero retardatur, si vero in obiecto consentiant, uterque sit facilis & promptus. Concludo ex his in compositis, quae de facto dantur, dari vnicam formam simplicem cum qua simul cum materia adequatè totum constituitur, & nullo probabili fundamento posse multiplicitem formarum substantialium inadequatarum in eodem assignari composito.

§. IV.

An possit dari compositum cui naturaliter duplex forma contingat.

18 **H**aeo semper in his quaestionibus, quae de possibili, & de potentia Dei absoluta procedunt, in quibus ut plurimum vix apparet principium aliquod ex quo possumus certam conclusionem deducere. Non disputo an possit materia duplicem recipere formam quamlibet ex se adequatam ad suum totum componendum, cum quibus duo tota adequata constituit, distincta: tamen inadequatè tantum, quia una est vtrique communis materia, sed an idem totum possit consistere duplici forma in-

Franc. de Cuiedo, Philosoph. Tom. 1.

adequatà, quarum quaelibet seorsim sumpta non possit totum adequatum constituit, vtrique tamen illud constituit per unionem ad eandem indiuisibilem materiam.

Possunt haec formae ordinatae ad constituendum idem compositum cum eadem materia constitui inuicem inter se connexae, ita ut una non possit saltem naturaliter separari ab alia, ita tamen, ut neutra supponat alteram prius informantem materiam, neque ab illa oriatur, sed vtrique simul materiam respiciant, absque villo prioritatis ordine inter vtriusque informationem. Haec mutua formarum connexio potest oriri ex eo, quod vtrique indiuisibiliter sit principium earundem operationum, ita ut neutra aliquid producat in composito sine alterius consortio, neque detur aliqua operatio, seu aliqua passio, quae indiuisibiliter non procedat ab vtriusque. Si hac ratione duplex haec inadequata forma constituitur, existimo absque vlla difficultate posse defendi, non enim repugnat dari duo principia inadequata earundem passionum, & operationum, neque potest excogitari ratio propter quam haec duo principia non possint esse partes formales compositi, quarum neutra possit dici forma adequata, quia nullam passionem adequatè producit, neque est principium adequatum alicuius operationis exercitae in composito.

Alio modo poterunt excogitari haec formae inter se connexae, & neutra supponens alteram priorem naturā, quaelibet tamen habens principium distinctarum operationum, quarum operationes productae ab vtrique forma dicuntur operationes adequatae compositi constituti per vtramque formam, & operationes cuiuscumque formae seorsim sumptae inadequatae dicuntur respectu compositi. In his formis inadequatis sic constitutis primum mihi difficile est, ex quo capite possent inter se illam connexionem habere, siquidè illarum quaelibet posset esse principium suarum operationum absque villo alterius concursu, & neutra supponeret informationem alterius, neque altera indigeret ad aliquam operationem. Dices, formas has mutuo esse sibi condiciones comitantes ad existendum. Contra: haec formae non sunt extrema relatiua praedicamentalia, quorum vnum non potest esse sine alio, neque sunt sibi inuicem modi? ergo nullum est caput, ex quo talem mutuam dependentiam in se habeant. Secundò mihi difficile est his admissis formis, cur illarum quaelibet non possit dici forma adequata constituens compositum adequatum, inseparabile ab alio adequato composito, quod cum eadem materiā alia forma constitueret, cum enim quaelibet forma sit principium operationum distinctarum, operationes illae dici possent adequatae compositi constituti per illam formam, & aliae operationes oritae ab alia forma essent similiter operationes adequatae aliis compositi constituti per aliam formam. Neque ex eo quod eandem materiam respiciant inadequata dici debent, quia adequatio formarum non ex materia, sed ex ipsis formis desumenda est, neque repugnat duae formae adequatè respicientes eandem numero materiam, neque duo tota inadequatè distincta, quorum materia eadem esse debeat propter connexionem formarum. Quod si dicatur duo inter se non posse connecti, neque eandem exigere materiam, mihi facile persuadeo, quia difficile excogitatur talis connexio inter duas formas, quarum quaelibet est adequatum principium diuersarum operationum, ut supra expendebam, hac tamen admissa formarum connexione, facile connexio totorum percipitur, quae tantum datur ratione formarum, neque aliquid aliud importat totorum connexio praeter connexionem formarum in ordine ad eandem materiam.

Denique quis poterat has formas meditari cum subordinatione vnius ad aliam, ita ut vnius informatio supponeret alterius informationem? Hac ratione non potest vtrique esse forma substantialis. Ratio à priori est: forma substantialis debet esse actus primus subiecti, & id, à quo primo dimanant operationes: ergo forma illa, quae supponit alium actum primum in subiecto non potest esse substantialis: ergo si forma illa, quae supponitur ex parte subiecti prior altera sit substantialis, posterior adueniens non erit substantialis, neque primus actus, sed secundus, ac proinde accidentalis. Deinde forma substantialis, quae prior supponitur ex parte subiecti connexionem habet cum posteriori: ergo posterior oritur à priori, quam supponit: ergo prior est radix posterioris, & omnium operationum, quae ab vtrique oriuntur, & non posterior, quae tantum se

O 3 habebit

habetur ut complementum prioris, & potentia illius, & non poterit esse prima radix omnium operationum, quæ sunt in composito, cum potius ipsa sit radicata in alia forma. Non ultra progredior, nullum enim principium solidum inuenio, in quo firmiter pedem figere possim.

PUNCTUM III.

Essentia forma metaphysicè sumpta explicatur.

I Difficultatem penè exhausti Controversæ. 2. Punct. 3. ubi conceptum quidditativum materiæ ut distinctæ à forma explicui: & dum rationem assignavi propter quam materia à forma distinguitur, simul explicavi rationem specialem formæ, propter quam differt à materia. Rationalis forma materiæ unitur, & ex illa non educitur, neque dependet secundum suam existentiam, postquam semel est creata; reliquæ formæ materiales, ut tradam Puncto sequenti, non tantum materiæ uniuntur, sed etiam educuntur ex illa; itaque sunt unibiles, & educibiles, & utraque potentia per suammet entitatem illis convenit, quia nulla forma terminat unionem ad materiam, neque educationem ex illa mediâ aliâ entitate, sed per se ipsam. Inquiri modò in quo consistat conceptus quidditativus formæ substantialis proptè abstractit ab hac, & illa forma in particulari, & convenit omnibus formis substantialibus, etiam possibilebus.

2 Non esse de ratione formæ esse educibile extra disputationem esto. Quia anima rationalis educibilis non est, & tamen habet propriam rationem formæ, ut definitum est in Concil. Viennensi sub Clem. V. in Clement. unica, §. Porro, de summa Trinit. Formam substantialem actum potentie sæpè appellat Philosophus, & animam quatenus forma est per actum definit lib. 2. de Anima: *Anima est actus corporis*, &c. existimant multi formam dici actum, quia per illam determinatur indifferentia materiæ ad hoc, vel illud totum componendum; ego verò differentiam hanc à conceptu quidditativo materiæ relegavi Controversæ. 2. Punct. 3. ac proinde non possum determinationem hanc ex parte formæ inter illius quidditativos conceptus annumerare. Formam per proprios, & quidditativos conceptus sic definio: *Substantia incompleta, quæ per modum perfectientis componit totum*. Alio modo, *pars essentialis compositi, quæ terminat unionem ad aliam partem perfectibilem per modum perfectientis*. Ratio partis essentialis, seu substantiæ incompletæ aptæ totum componere, communis est materiæ, & formæ; differt forma à materia per rationem perfectientis, seu perfectionis quæ habet respectu materiæ. Definitionem hanc valde consonam esse existimo, his quæ Aristoteles de forma semper docuit, ubique enim illam actum appellat, & hanc rationem actus perfectionem vocat, ita expressè lib. 2. de anima cap. 1. text. 2. *est autem materia (verba sunt Philosophi) quædam potentia, forma verò actus, atque perfectio materiæ*. En conceptum quidditativum formæ explicat Aristoteles per rationem actus, atque perfectionis, quam non distinguit, quia actus quatenus est potentie actus, illius est perfectio. Neque desiderabis explicationem rationis perfectionis in qua constitui ultimam formæ differentiam, si attentè legeris Punctum tertium citatum, ubi abundè satis explicui, quomodo materia sit perfectibilis per formam, & quomodo forma sit perfectio materiæ: & iterum hæc formæ definitio, quæ cum præcedentibus coincidit, explicabit: *pars essentialis compositi, quæ perfectiora prædicata alteri compari in toto communicat, quam ipsa ab illa in eodem toto percipiat*. Differunt formæ inter se per diversas actiones, & diversa prædicata, quibus materiam perficiunt, quatenus hæc terminant unionem ad materiam, mediâ quâ materiam perficiunt, & per diversum modum terminandi, quem habent ex parte sui secundum diversa prædicata terminatiua unionis, & à posteriori per diversas uniones, quas terminant. Neque ad conceptum quidditativum huius formæ in specie pertinet ordo ad educationem ex potentia materiæ, sicuti neque ad conceptum quidditativum attingit potentia, quam habet materia, ut ex illa educantur formæ, sed tantum terminabilitatem unionis, quæ dicit ex parte extremi omnia prædicata materiæ, quatenus possunt unionem terminare connotando tantum unionem, non verò alias actiones, seu passionem, quas possunt terminare.

Inquiri solet; an forma sit tota quidditas compositi. Respondeo negativè, quia compositum præter formam includit materiam tanquam partem essentialem, ex qua componitur, quæ deficiente, totum deficit. Occurrunt nonnulli: homo vi caloris amittit partes materiæ, quas modò habet, & acquirit alias: ergo potest contingere, ut post multos annos nihil remaneat materiæ in homine ex ea, quæ modò est: ergo si tota quidditas compositi non sit est in forma, sed etiam in materia non erit idem homo quadraginta annis elapsis, qui fuerat ante illos. Idem argumentum fieri potest in reliquis viventibus præter hominem, etiam de formis ipsis, quarum diversæ partes acquiruntur, & deperduntur per diminutionem, & augmentationem viventium. Respondeo hominem plures materiæ partes amittere, & plures acquirere, an verò possit perdere omnes, quas acquisivit in prima generatione incertum est, sed quidquid sit de hoc. Dico esse eundem hominem secundum animam, & secundum se totum dici eundem moraliter, etiam si physice indivisibiliter non sit idem, sicut dicitur idem fluvius hodie, ac heri, etiam si omnes partes aquæ, quas heri habebat, iam amiserit, & alias acquisivit.

Obiicies: Fidem docere resurrecturum esse eundem hominem, & non esse eundem simpliciter, qui non est idem physice, sed tantum moraliter. Respondeo resurrecturum eundem hominem physice secundum formam, & secundum plures materiæ partes, non verò resurrecturum secundum omnes partes materiæ, quas habuit, si enim omnes quas vi caloris naturalis amisit, iterum resumeret, ad instar monstri gigantis quilibet resurgeret. Resurget ergo secundum illas partes, quas habebat in instanti mortis, quod si oportuerit sub pluribus resurgere, illis adiungentur aliæ, ex his, quas vi caloris amiserat; quod si contingat duplicem hominem sub eadem parte materiæ animam agere, Deus eodem modo, vel ex alia materia in altero defectum illius partis supplebit.

Desiderabis scire conceptum communem formæ substantialis, & accidentalis. Respondeo utramque esse perfectionem subiecti, forma substantialis modo supra explicata, accidentalis formæ, quia ex sua natura ordinatur ad perficiendum subiectum, quod afficit, & ex se ad subiectum perficiendum ordinatur, & est propter illud, quapropter illius perfectio iure dicitur, etiam si secundum suam entitatem accidentalis forma imperfectior sit substantiali subiecto.

Ostendi Controversia 2. Punct. 3. in fine quàm jejune Recentior Complutensis intenderit impugnare conceptum quidditativum materiæ primæ à me designatum, hic etiam contra conceptum formæ à me præscriptum nonnulla adducit, sed meliora, quod pauciora. Asserit me, suppresso nomine impugnare sententiam S. Thomæ, dum rejicio sententiam asserentem conceptum quidditativum formæ consistere, in eo, quod determinet essentialitatem materiæ. Sed probat ex eo quod S. Thomas hæc habet 1. p. q. 44. art. 1. Sed considerandum, quod materia per formam contrahitur ad determinatam speciem, sicuti substantia alicuius speciei per accidens & adveniens contrahitur ad terminatum modum essendi, ut homo contrahitur per album. Hæc S. Thomas, quæ ego libentissimè admitto. Sed in his neque à longè insinuat in hac ratione determinandi consistere conceptum quidditativum formæ, neque id omni formæ possibili respectu omnium materialium possibile, sed his speciebus formarum existentiam respectu huius materiæ.

Accusat me Recentior iste pro libito fingere definitionem. Obiectio ista aditum præcludit omnibus questionibus, in quibus agitur de essentiis, & quidditatibus, & conceptibus formalibus rerum, quis enim conceptum formalem essentialis alicuius rei designat illam definit, non enim clarior explicatio alicuius dari potest, quàm expositio conceptus sui formalis. Respondeo igitur me in hac questione explicasse definitionem formæ à Philosopho traditam clarioribus, & expressioribus conceptibus formalibus exprimentibus eundem conceptum obiectivum.

Concedit hic Author formam dicere conceptum perficiendi materiam, dicit tamen hoc nasci ex eo quod sit actus dans speciem. Si inter hoc, quod est perficere materiam, & dare speciem formalis distinctio invenienda esset, prius deberet in forma agnoscere hoc quod est materiam perficere, quàm dare speciem, quia forma non dat speciem